

HEMERomania 2014

IX SPOTKANIE LILIOWCOWYCH ENTUZJASTÓW

12–13 lipca 2014

Sesja referatowa

„Liliowce w nauce i w praktyce”

Wojśławice, 12 lipca 2014

Abstrakt

POLSKIE ODMIANY LILIOWCÓW Z GRUPY SUDETC I FORESUDETC

Stanisław ACHRAMOWICZ

W S T Ę P

Prezentowano mieszańce ogrodowe liliowców uzyskane w szkółce hodowlanej autora (szkółka Sudety, okolice Wrocławia, strefa mrozoodporności 6b, wg Snowarskiego, 2012) i testowane w rodzinnej stacji klimatycznej zlokalizowanej na granicy Gór Kaczawskich i Izerskich, w kotlinie z zastoiskiem mrozowym (warunki termiczne strefy 6a). Szkółka współpracuje z Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, z Narodową Kolekcją Liliowców w Arboretum w Wojśławicach. Prace hodowlane są prowadzone głównie na mieszańcach tetraploidalnych, mniej na diploidalnych. Wyselekcjonowane siewki liliowców są uprawiane w pojemnikach w tunelu foliowym, co ułatwia ich włączanie do kolejnych linii hodowlanych. Wegetatywne mnożenie klonów odbywa się w uprawie gruntowej. Po zakończeniu uprawy kontrolnej klonom nadawane są nazwy odmianowe, pod którymi będą rejestrowane w American Hemerocallis Society (AHS).

SCHEMAT TWORZENIA NAZW ODMIANOWYCH

Tworzenie nazw (przy uwzględnieniu wymogów stosowanych w botanice i zaleceń AHS) dla odmian liliowców wyhodowanych w szkółce Sudety jest podporządkowane pomysłowi związania ich z regionem Dolnego Śląska. Dwudzielność form uzyskiwanych odmian liliowców (diploidy i tetraploidy) odpowiada dwudzielności Sudetów Zachodnich (Sudety i Blok Przedsudecki – podział stosowany w geologii regionalnej, lub Sudety i przedgórze – w podziale geograficznym). Przyjęto zasadę stosowania członu Sudetic w nazwach odmian tetraploidalnych (np. ‘Sudetic Royal Horses’), a Foresudetic w nazwach odmian diploidalnych (np. ‘Foresudetic Morning Bells’). Ortograficznie poprawną pisownię Fore-Sudetic zastąpiono postacią Foresudetic dla uniknięcia nieakceptowanych przez AHS wyrazów pisanych z łącznikiem.

Dalsze, po pierwszym członie, części nazw odmianowych są zaczerpnięte z baśniowej fantazji, że oto istnieje Królestwo Sudeckie, a w nim królewski pałac, królowa i król, straż pałacowa, światło świec, sudecka ciemność, a potem sudeckie poranne niebo i dzwon na jutrznię, дума sudecka i godność, i sudeckie kruszyny chleba (Norwidowskie, podnoszone z ziemi...). Przyjmowane nazwy liliowców odnoszą się do realnie istniejących na terenie Sudetów zamków (Bolków, Książ, Czocha), barokowych pałaców, jak te w dolinie Bobru

– Dolinie Ogrodów i Pałaców, oraz nawiązują do polskiej kultury – prozy, poezji, muzyki, malarstwa. Jednak nie ma tutaj prostego przenoszenia nazw lub cytatów, jest natomiast ich przetworzenie symboliczne i emocjonalne. Dzięki temu np. sudecka górską dolina ('Sudetic Mountain Valley') staje się określeniem uniwersalnym i każdy, kto będzie chciał znaleźć się w świecie z wyobraźni (w Sudeckim Królestwie), będzie mógł równocześnie być w swojej ulubionej dolinie, jaką zna z Sudetów. Zbiór nazw odmian liliowców wyhodowanych w szkółce autora tworzy otwartą, powiększającą się przestrzeń estetyczną z wyobraźni, a równocześnie z poczucia tożsamości narodowej i ze związku z regionem Dolnego Śląska. Oto rodzime odmiany ze stygmatem polskości w nazwach, ale w pisowni możliwej do zrozumienia dla każdego.

Z Królestwem Sudeckim graniczy, podobnie zorganizowane, baśniowe Królestwo Przedsudeckie. Najcenniejszym elementem tego królestwa jest realnie istniejąca perła dziedzictwa kultury – Arboretum w Wojsławicach. Dla uhonorowania miejsca i ogrodników z Wojsławic – Dzielných Ludzi Ogrodu – powstają nazwy odmian diploidalnych z członem Wojsławice (np. 'Wojsławice Cherry Hill'). Jest to podgrupa nazw odmianowych w obrębie grupy Foresudetic. Dzięki takiemu zabiegowi uniknie się zbyt długich nazw np. 'Foresudetic Wojsławice Cherry Hill'.

GRUPA SUDETIC

Mieszzańce liliowców grupy Sudetic zostały wyselekcjonowane z siewek uzyskanych z krzyżówek pomiędzy odmianami: 'Aztec Headdress', 'Exotic Candy', 'Forever in Time', 'Her Majesty Wizards', 'Moonlit Masquerade', 'Melania May', 'Panda Bear' i 'Strawberry Candy' (patrz: Petit & Peat, 2000). Głównym celem prac hodowlanych prowadzonych w obrębie tak dobranej puli genowej jest: (1) uzyskanie mieszańców o zwyczajnej strukturze kwiatów, (2) mrozoodpornych przynajmniej do strefy 6a (Snowarski, 2012) oraz (3) wyodrębnienie mieszańców, których cechy fenotypowe są zależne od genów recesywnych. Obecnie prace są prowadzone w odrębnych liniach hodowlanych: Painted Eyes, Ruffled Petals, Sudetic Wheels oraz White Lady.

GRUPA FORESUDETIC

Mieszzańce liliowców grupy Foresudetic zostały wyselekcjonowane z siewek uzyskanych z krzyżowania pomiędzy odmianami: 'Graceful Eye' (see: Petit & Peat, 2000), 'Lavender Deal', gatunków liliowców oraz historycznych, często już bezimiennych odmian liliowców uprawianych w wiejskich ogrodach na Dolnym Śląsku. Cele prac hodowlanych prowadzonych w tej grupie są takie same jak w grupie Sudetic (1) – (3), a także uzyskanie (4) odmian typu krajobrazowego (*sensu* Tomas Tamberg) oraz (5) odmian kwitnących późno. Obecnie krzyżowania prowadzone są w odrębnych liniach hodowlanych: Butterfly, High oraz Late.

LITERATURA

Petit T.L., Peat J.P., 2000. *The color encyclopedia of daylilies*. Timber Press, Portland.
Snowarski M., 2012. *Strefy mrozoodporności: nowe mapy*. „Szkółkarstwo” 6/2012: 60–64.